

A VALLÁSOK TESTVÉRSÉGE

Írta: Annie Besant

Az olvasó a fenti címet látva joggal felkiálthat: „Nos, bármilyen viszonyban vannak a vallások egymással, egy bizonyos, hogy nem testvériesek.” Sajnos, igaz, hogy ha a közelmúlt idők vallásos történelmét nézzük, nagyon kevés testvérieséget találunk benne; inkább találunk egymás ellen harcoló vallásokat, küzdve az elsőbbségért és vetélytársaikat halálra tiporva. A vallási háborúk voltak a legkegyetlenebbek; a vallási üldözések a legkérlelhetlenebbek; keresztes-háborúk, inkvizíciók, minden fajtájú borzalmak szennyezik be vérrel és könnyekkel a vallásos küzdelmek történetét. Milyen gúnynak látszhat tehát, véres csatateretek és megszámlálhatatlan máglyák kísérteties lángjai közt a „Vallások testvérségéről” beszélni.

De még nem is csupán az egyes vallások közt folyik a szakadatlan küzdelem. Egyetlen vallás keretein belül is keletkeznek szekták, amelyek egymás közt háborúskodnak. A kereszténység közmondásossá vált nem-keresztény nemzetek közt amiatt a gyűlölködés miatt, amivel a „Béke Királya” követői egymás ellen viseltetnek. Római katolikusok és anglikánok, lutheránusok és kálvinisták, wesleyisták, baptisták, stb. zavarják a nemzetek békéjét dühös vitatkozásaikkal. Nagybritannia és Írország most fizetik a gyűlölet örökségadóit, amit mindaz a kegyetlenség, amit egy protestáns parlament szörnyű büntető törvényei nevében követek el a római katolikusokon, rótt reájuk. A jelen pillanatban (ezt 1907-ben írta) az Egyesült Királyság egy nagy alkotmányos küzdelemben sodródott az anglikánok és a nonkonformisták gyűlölete által, akik nem tudnak megegyezni a keresztény tanításnak még abban a minimumában sem, amit a nemzeti iskolákban minden keresztény gyermeknek tanítsanak. Franciaországot kettészakítja a viszálykodás, amely eredménye a szabadgondolkozók bosszújának a római katolikus egyház ellen azért a sok rosszért, amit uralkodásainak napjaiban elkövetett. Belgiumban a politikai kérdéseket a klerikális vagy antiklerikális többség dönti el. Az iszlám hívei közt hevesen veszekednek a síiták a szunnitákkal, ellenben mindkettő egyesül, hogy szidja a hűtlen szufit. Még a hinduizmusban is léteznek a vaishnavások és a shaiások bigott táborai, akik egymást ítélik el a miszcionárius példákban átvett szűklátókörűséggel. A vallási viták az emberek közötti küzdelmek legkevesebb és legkevesébbé testvéries változataivá lettek.

Nem volt ez mindig így. A vallások közötti ellentmondás a modern növekedés terméke, ami az alapvetően modern igények magjából nőtt ki – annak igényéből, hogy az egyetlen vallás egyedülálló és egyedül sugalmazott. A régi világban sok vallás volt, mivel a legtöbb rész-vallás népi ügy volt, ezért az egyik nép tagja nem vágyott áttérni egy másik nép tagjává. Minden népnek megvolt a saját vallása, ahogy megvoltak a saját törvényei és saját szokásai, az ember beleszületett és megmaradt a hazája hitében. Ezért aztán ha megnézzük a régi világ történelmét, beleütközünk a vallásháborúk ritkaságába. Még amikor a zsidók betörték Palesztinába és megölték az ország bálványimádó lakóit, az is hódító háború volt, amit a közönséges kapzsiság sugallt, és háború Jahveh, a saját istenük és a meghódítottak istenei között. Valójában a régi szokás, hogy a meghódított törzsek isteneit bevegyék a saját vallásukba, gyakran kimutatható volt a történelmükben. Ezt a tendenciát keserűen kárhoztatták a zsidó próféták, nem mint eretnekséget, hanem mint nemzeti szakadárságot a saját különleges istenségükkel szemben, aki kiszabadította őket az egyiptomi zsarnokság alól és meghódította számukra Palesztinát.

Megfigyelhetjük azt is, hogy egy bizonyos valláson belül volt a gondolkodásmódnak több különféle iskolája, amelyek gyűlölet nélkül megfértek egymás mellett* A hinduizmusnak megvan a maga hat „darshana”-ja – hat „szempontja” – és miközben a bölcselők vitáznak és veszekednek, és mindegyik iskola védi a maga álláspontját, a testvéri érzés nem hiányzik belőlük és mindegyik filozófiát tanítják még mindig egy és ugyanabban a vallásos iskolában. Még az egyes bölcséleti rendszeren belül is, mint pl. a Vedantában, három elismert alosztály van; és az Advaita, Vishishtadvaita és Dvaita – bár eltérnek egymástól a tanítások legalapvetőbbjében, az Isten és az elkülönült szellem közötti viszonyról szólóban – egymás mellett jól megférnek. A tanulók pedig ugyanabban az iskolában tanulják az egyiket; vagy kettőt, vagy mindhármat, anélkül, hogy egymás ortodoxiáját támadnák.

Tartozhat valaki egyikhez a három közül, vagy akár egyikhez sem, s mégis megmaradhat jó hindunak. Igaz azonban, hogy, mint fent mondtam, napjainkban elkeseredettebb lett a vallásos szektarianizmus.

A régi hatalmas római birodalomban minden hitet befogadtak, minden vallást megbecsültek, sőt tiszteltek. A Pantheonban – minden Istenek templomában – minden leigázott nemzet isteneit jelképező szobrok voltak találhatóak és a római polgárok mindegyik iránt hódolatot tanúsítottak. Ha pedig egy új nemzet jutott a birodalom hatáskörébe és az a nemzet Istennek egy más alakját imádta, mint azok a formák, amiket ők már tiszteltek, az új leánynemzet isteneinek szobrait vagy jelképeit teljes tisztelettel vitték a haza pantheonjába és ott hódolattal helyezték el. Ennyire át volt hatva a régebbi világ attól a nagylelkű gondolatától, hogy a vallás személyes vagy nemzeti ügy, amibe beleavatkozni senkinek se volt joga. Isten mindenütt van; Isten mindenben van; nem mindegy-e hát, milyen alakban imádjuk? Ő egy láthatatlan, örök lény, Akinek sok neve van; nem mindegy-e hát, milyen címmel imádkoznak Hozzá? A régi világ vallási szabadságának jelszava hangzik ki Shri Krishna pompás kijelentéséből; „Bárhogy közeledik valaki hozzám, Én éppúgy fogadom őt; mert minden út, amelyen az emberek bármely oldalról jönnek, az Én utam.”

A császári Róma krónikáját akkor szennyezi be először vallási üldözés, amikor a fiatal kereszténység konfliktusba került az állammal és keresztény vér folyt, nem mint vallási szektáriusoké, hanem mint politikai árulóké és a nyilvános béke megzavaróié. Felsőbbségi igényeket támasztottak a régebbi vallások felett és így gyűlöletet keltettek és forrongásokat okoztak. Megtámadták a vallásokat – amelyek mindaddig békében éltek egymás mellett – az által, hogy csak nekik van igazuk, a többi mind téved; támadó és türelmetlen magatartásukkal visszatetszést keltettek, mivel mindenütt, ahová mentek, zavargásokat okoztak. Sőt, ami több, az állam iránti hűségüket illetően a legkomolyabb gyanúra adtak okot, mert megtagadták, hogy részt vegyenek a rendes szertartásban, amely abban állott, hogy az uralkodó császár szobra előtt tömjént hintsenek a tűzre és ezt a szokást bálványimádásnak minősítették. Róma úgy érezte, hogy az új vallás veszélyezteti az ő uralmát és bár minden vallást a gondatlanságig megtűrt, vadul türelmetlen volt minden politikai engedetlenséggel szemben. A keresztényeket tehát nem mint eretnekeket, hanem mint lázadókat dobta az oroszánok elé és kiűzte őket városaiból a barlangokba és sivatagokba.

A kereszténységnek ez az igénye, hogy ő az egyetlen igazi vallás, volt az, ami a vallási üldözéseket szülte, először mint szenvedő, később mint cselekvő. Mert mindaddig, ameddig a te vallásod a tiéd, az enyém pedig az enyém és egyik se tart igényt arra, hogy a másikra erőszakolja a sajátját, nem lehet szó üldözésről. De ha én azt mondom: „A te Isten-fogalmad helytelen, az enyém pedig helyes, az igazság csak az enyém és csak én mutathatom a megváltás felé vezető utat s ha te nem fogadod el az én eszmémet, elkárhozol”; akkor, ha logikus vagyok és többségben vagyok, üldözővé kell lennem, mert barátságosabb cselekedet az, ha elégetem a tévhitűeket, mint ha megengedem, hogy tévhitűket terjesszék és így önmagukat és másokat mindörökké kárhoztatba döntsenek. Ha kisebbségben vagyok, valószínűleg engem fognak üldözni, mert az emberek nem szívesen tűrik embertársaik arroganciáját, akik nem engedik őket az eget másképpen nézni, mint a maguk különleges távcsövén keresztül.

A kereszténység üldözöttből uralkodó lett és magához ragadta az állam hatalmát. Az Állam és Egyház közötti egyesség a vallási üldözéseket félig politikaivá tette. A vallásos eretnekség hűtlenség lett; az állam fejével való közös hit megtagadása ellene való árulásnak számított. Így íródott a kereszténység szomorú története, amit mindenki, aki szereti a vallást - akár keresztény, akár nem - szégyenel, szomorúsággal, csaknem kétségbeeséssel olvas. És hogyan sújtotta az „Istenség, Aki sorsunkat intézi”, nemzeti romlással a vallási testvérietlenséget! Spanyolország vadul üldözte a mórokat és a zsidókat; ezerszámra égette el őket, kínozta és megcsonkította őket; kifáradva az öldöklésben, száműzte őket és útjai tele voltak hintve a nagy kivándorlás alatt holttestekkel – öreg emberek, asszonyok, szoptató anyák, kicsi gyermekek holttesteivel. Azoknak a gyengéknek könnyei és kiáltásai, akiket olyan könyörtelenül eltaposott, lettek az ő megbosszulói, akik romlásába döntötték, úgy, hogy lezüllött Európa uralkodójából azzá a kevésbe vett hatalommá, ami ma.

Az iszlám a kereszténységtől elkapta az üldözés halálos betegségét, elhagyta Ali bölcs tanításait

és rálépett a hűtlenek üldözésének gonosz ösvényére. Mohammednek, a könyörületesnek nevét arra használták, hogy követői kardjait élesítsék vele, Indiában pedig a Mogul birodalom átka hangzott fel a haldoklók kiáltásaiból, akiket Aurangzeb hitükért megöletett. Indiában, csakúgy, mint Spanyolországban, a vallási üldözés következménye politikai katasztrófa volt. Ilyképpen erőszakolja ki a testvériséget a testvérietlenség nyomában keletkező romlás. A természet törvényeit éppúgy bizonyítja minden megtagadójának pusztulása, mint mindennek, ami összhangban van vele, a megmaradása.

A vallásos hitek sokfélesége nemhogy káros, de előnyös volna a Vallásra nézve, ha a vallások csatamezők helyett testvérség volnának. Mert minden vallásnak van valami sajátossága, valami, amit a világnak adhat és amit a többiek nem adhatnak. Minden vallás kimondja egy betűjét Isten nagy Nevének, az Egynek, Akinek nincs párja, ezt a Nevet pedig csak akkor ejtik ki egészben, ha majd minden vallás hangoztatja a maga, neki adott betűjét, dallamos összhangban a többivel. Isten olyan nagy, olyan elhatárolhatatlan, hogy emberi agy, bármilyen nagy, se vallás, bármilyen tökéletes, ki nem fejezheti végtelen tökéletességét. Csak egy világegyetem a maga egészében képes őt visszatükrözni, sőt megszámlálhatatlan világegyetem nem merítheti őt ki.

A csillag beszélhet az ő ragyogásáról, Aki mindennek Napja. A bolygó beszélhet az Ő rendjéről, Aki változatlan ritmusban kering.

Az erdő suttoghatja az Ő szépségét, a hegy az Ő erejét, a folyam az Ő megtermékenyítő életét, az óceán az Ő változatlan változását. De nincs olyan tárgy, nincs olyan kecses alak, se pompás szín, sőt még az emberi szív, amiben Ő lakozik, sem nyilváníthatja a sokoldalú tökéletességét ama lény végtelen gazdagságának. Dicsőségének csupán töredékét látjuk minden dologban, minden életformában, és csak minden elmúlt, jelenvaló és eljövendő dolog összessége a maga végtelenségében képes az Ő végtelenségét szemléltetni.

Ugyanígy nyilváníthatja meg egy vallás is csupán egynéhány oldalát annak a miriád-arcú Létnek. Mit mond a hinduizmus a világnak? Azt mondja: DHARMA – törvény, rend, harmonikus, kötelességszerű növekedés, mindenkinek a maga helye, helyes kötelesség, helyes engedelmisség. Mit mond a zoroasztrianizmus? Azt mondja: TISZTASÁG – a gondolat, a szó, a cselekedet szeplőtelenége. Mit mond a Buddhizmus? Azt mondja: BÖLCSESÉG – a mindent átfogó tudás, tökéletes szeretettel párosulva, emberszeretet, az emberiség szolgálása, tökéletes könyörület, a legalacsonyabbnak és leggyengébbnek összegyűjtése a Szeretet Urának gyengéd karjaiba. Mit mond a kereszténység? Azt mondja: ÖNFELÁLDOZÁS – és a keresztet választja legkedvesebb szimbólumául, megemlékezve arról, hogy bárhol is az emberi szellem keresztre feszíti az alsóbb természetet és felemelkedik a Legmagasabbhoz, ott ragyog fel a Kereszt. És mit mond az iszlám, a világ nagy hitvallásainak legifjabbika? Azt mondja: ALÁRENDELÉS – alávetni magunkat az egy Akaratnak, amely a világokat vezeti. Mindenütt azt az Akaratot látja, úgy, hogy csak akkor látja a kis emberi akaratokat, ha Vele egyesülnek.

Nem nélkülözhetjük ezeknek a szavaknak egyikét sem, amelyek összefoglalják minden nagy vallás jellegzetességeit, így, bár elismerjük a vallások különbözőségeit, ismerjük el azt is, hogy inkább azért vannak, hogy tanuljunk belőlük, semmint hogy kritizáljuk őket. Tanítson a keresztény arra, amit ő taníthat, de ne utasítsa el, hogy iszlámbeli testvérétől, vagy bármely más hitvalláshoz tartozó testvérétől tanuljon, mert mindegyiknek van tanulnivalója, de tanítanivalója is. És valóban: az hirdeti legjobban a vallását, aki Isten iránti szeretetből és ember iránti szolgálatból minden tettének rugójává teszi.

Lássuk most részletekben, hogy miért nem szabad veszekednünk, eltekintve ezektől az általános elvektől is. Kifejezhetjük egyetlen mondatban: Mert a vallás nagy igazságai mind közös tulajdon és nem kizárólagos tartozékaik egyik hitnek sem. Ezért nem nyer semmi lényegest az, aki vallását változtatja. Nem kell a világ vallásainak egész területét beutazni, hogy megtaláljuk az igazság vizét. Ássunk mind mélyebbre a saját vallásunk területén, amíg tisztán és a maga teljességében felbuzog előttünk az élet vizének forrása.

Vajon a fenti mondat a vallásos igazságok egyetemességéről tényleges valóság-e, vagy csupán szóbeszéd? A tények bizonyításához a tanulmánynak négy különleges irányát követhetjük, amelyek

ezek: közös szimbólumok; közös tantételek; közös történetek; közös erkölcsök. Ezeknek a címeknek mindegyike egy-egy részét képezhetné egy könyvnek, amelynek a következő címet adhatnánk: „A Vallások testvérsége”, de ilyen rövid cikkben csak felületesen érinthetjük őket, azzal a reménnyel, hogy az olvasó a könyvtárhoz fog fordulni, miután elolvasta a cikket és saját maga elkezdni tanulmányozni azt, amit a cikkben csupán vázoltunk.

SZIMBÓLUMOK

Templomokban, sírokon és más, holt vagy élő vallások épületein ugyanazokat a szimbólumokat találjuk.

Vegyük a keresztet. Hogy a keresztet az egész világon használták, mint vallási szimbólumot hosszú korszakokkal Jézusnak, akit a Krisztusnak neveznek, az ideje előtt, ez nem érvelés, hanem csak közönséges olvasás dolga. Bebizonyította ezt a múltra nézve a régészek kutatása, amint a jelenre nézve bizonyítják az utazások révén nyert tapasztalások. Az etruszkok hatalma ősrégi volt, mielőtt Róma csecsemőkorát élte. Az etruszk sírok olyan távoli időből valók, hogy mikor egynéhányat napjainkban kinyitottak, csak az első belépő ember látta a holttest körvonalait, mert a beözönlő levegőáramlat megfoghatatlan porrá fújta szét. De ámbár az ember teste por volt, művei megmaradtak, és a lábainál fekvő edények, csészék, tálak és vázák a hitéről tettek tanúságot. Azokon az ősrégi edénydarabokon a kereszt volt ábrázolva s ez elmondta, hogy az az ember, akinek teste láthatatlan porrá mállott szét, a halhatatlan élet bizonyosságában halt meg, győzedelmeskedve a halálon. Egyiptomból – ahol obeliszkekre van vésve, belső kamrákra festve, amelyekben a múmiák fekszenek szarkofágjaikban, templomok falaira ábrázolva – kelet felé utazott Asszírián, Kaldeán és Indián keresztül Kínába. Asszír csempék, kaldeai edények, indiai és kínai templomok mind a keresztet viselik, mint az élet becses szimbólumát. Utazzunk még tovább, át a Csendes óceánon Amerikába; álljunk meg Mexikóban, ahol a maya és quiche ősrégi templomokat ássák ki fáradhatatlan kutatók és íme, ott a kereszt egyiptomi alakjában. Utazzunk vissza az Atlanti óceánon és kössünk ki Skandináviában, ott hallunk a régi „saga”-kból Thor kalapácsáról, amely megint csak a kereszt. A szvasztika se más, mint önmagába hajló kereszt.

Miért ilyen általános a kereszt? Mert jelképe az anyag fölött győzedelmeskedő szellemnek, amely az anyagot formálja, alakítja, saját hasonlatosságára kényszeríti. Szimbóluma a teremtő erőnek, a Legmagasabb Istennek, aki Önmagát áldozza fel az anyag korlátozásaival, amint a későbbi elszeltemtelenedett napokban a teremtő erő szimbóluma lett a lét magasabb pólusa helyett az alacsonyabbon. Mert a kereszt, mint phallikus szimbólum, amiről olyan sokat beszéltek utóbbi időkben, nem egyéb, mint a kereszt, amit az égből lehúztak a földre; aminthogy valójában az emberben, állatban és növényben élő teremtő erő visszatükrözése a durvább anyagban annak az Egyetemes Életnek, amely mindnyájunkat nemzett. Az erők legszentebbje, valóban, bár lealacsonyították a legaljasabb használatra. A kereszt azonkívül könnyű átértelmezéssel a sírból vagy máglyáról való biztos újraszületést is jelentette, vagyis a halhatatlanság biztonságát. Ki mondhatja tehát kizárólagos értelemben: „Enyém a kereszt”? Enyém, ha ez mindent magába foglal. Enyém, ha semmit és senkit se zár ki.

Hát a kettős háromszög, melynek egyik csúcsa felfelé mutat, a másik lefelé? Ez éppolyan általános mint a kereszt, és a szellem és anyag egybeolvadásának szimbóluma, amely megfelel a régi világ tűz- és vízének. Aztán az ötágú csillag, ami a drágakő a Lótuszban, az ember magasabb én-je. Azután a hét ágú csillag, meg a kilencágú, Aztán a kör ponttal a közepén, vagy benne a kereszttel, vagy kereszttel fölötte vagy alatta. Aztán a szem, egyedül, vagy egy háromszögben. És Vishnu vagy Szűz Mária lótusza vagy lilioma. És Kína, Japán, India, Tibet, Görögország, Róma, Skandinávia forgó korongja vagy villáma. Hát a kígyó – a jóé és rosszé egyaránt – és a sárkány, a gyümölcs, a fa. De nincs időm tizedrészét sem felsorolni ezeknek a közös szimbólumoknak, amelyek közösek voltak a legrégebbi ókorban, amelyből nyomok maradtak reánk és a legújabb templomban, amit a legmodernebb építész épített. Nem mondtam semmit a rítusok és szertartások szimbolizmusáról, a tonzúráról, a miseruháról, stóláról, köpenyről; a felemelt kézről, két összetartott ujjal, a hüvelykkel érintkezésben, amit a pápa éppúgy használ, mint a „pogány” pap; a szertartási mozdulatokról, a szimbolikus

szenteltvíz-hintésről – a részletek végnélküli sorozatáról.

Csak Egy Isten van, egy Természet, egy Vallás. A szimbolizmus pedig az a közös nyelv, amelyen minden vallás beszél az egy vallásból, a BÖLCSESÉG-VALLÁS-ból, a VILÁG-VALLÁS-ból való eredetükről, amely vallás ősrégi és mégis mindig új. Ezen a nyelven beszélnek az Istenről és Természetéről szóló örök igazságokról is, mert azért alapították őket az emberiség Idősebb Testvérei, hogy ezekről beszéljenek,

A szimbolizmus a közös nyelv és egy vallás, amelyik használja őket – és mindegyik használja – sem igényelheti azt, hogy ő az egyetlen.

KÖZÖS TANÍTÁSOK

Térjünk most át azoknak a tantételeknek a megfigyelésére, amelyek közösek a nagy vallásokban, és azt fogjuk találni, hogy azok az alapvető igazságok, amelyeken minden vallás felépült, közös alapkövet képeznek.

Mik ezek a fő tantételek? Isten egysége; az isteni megnyilvánulás Háromsága; a fizikai feletti Hierarchiák és világaik; az ember természete; fejlődése; a nagy Törvények, Vannak még mások is, de ebben a rövid összefoglalásban csak a legfontosabbakra kell szorítkoznom,

1. Isten egysége

Melyik vallás tarthat igényt arra, hogy csak az övé ez a tanítás?

Kérdezték a hindut, ezt fogja felelni: „Csak egy, nincs párja.” Kérdezték a párszit; ő Zárván Akarana-ról beszél, a Határtalanról. Kérdezték a hébert; ő ezt feleli: „Halld, ó Izrael! a mi Urunk Istenünk egy Isten.” Kérdezték a buddhistát; ő Egyről beszél, a nem-teremtettől, egyetemesről, akiből ered a teremtés és az egyesek. Kérdezték a keresztényt azt feleli: „Egy Isten van.” Kérdezték az iszlám fiát; felkiált: „Isten az Isten, és nincs más.” Az iszlám nagy tudósai és a hinduizmus nagy vedanta pandítjai tökéletesen párhuzamosan érvelnek az egy egyetemes Létről, és ezek az érvelések képezik ama hidak egyikét a hinduizmus és mohamedanizmus közt, amely hidakon a jövőben remélhetőleg sokan fognak járni. A vallások, tekintetbe véve ezeket a kategorikus kijelentéseket mindegyik részéről, nem veszekedhetnek az egység kérdése felett. Mindegyikük legfeljebb azt teheti, hogy különböző ruhába öltözteti az egy nagy igazságot, hogy különböző címkével látja el.

De az ember csak ugyanaz az ember marad, ha más kabátot vesz is fel; egy igazság is ugyanaz az igazság marad, ha más nyelven mondják is el. Mindegyik vallásnak meg van a maga nyelve és a nyelvek különbözősége takarja el a hit azonosságát.

2. Az isteni Megnyilvánulás Háromsága

Melyik valláshoz tartozik kizárólag a Szentháromság tanítása? Ebben a kérdésben a múlt régi vallásai megerősítik a jelen élő vallásait – amint különben minden gyöker-igazság is ezt teszi. A bölcselkedő hindu azt mondja: Sat, Chit, Ánanda; a nép hangja hirdeti: Brahma, Vishnu, Mahadeva. A buddhista beszél Amitábha-ról, aki a végtelen Világosság, Avalokiteshvara-ról és Manjusri-ról; a párszi azt mondja: Ahuramazda, Spento és Angro-Mainyush és Armati; a héber: Kether, Binah és Chockmah; a keresztény: Atya, Fiú és Szentlélek. A muzulmán az egyedüli, aki világos történelmi okokból nem csatlakozik a kórushoz; „Nem nemző ő és őt nem nemzették”, mondja, amivel a keresztény tanításra mutat, és mégis, a Koránból felragyognak a Lét hármasságára olyan jellemző tulajdonságok: a Hatalmas, a Könyörületes, a Bölcs. Ezt a hármasságot legjobban követhetjük, ha világosan elménkben tartjuk mindegyik tényező jellegzetes vonásait: az első az örök Üdvösség, az Önmagából Levés, a Hatalom forrása; a második a Tudat forrása, ahonnan a testetöltés ered; a harmadik a tevékeny Teremtő Elme, ami létrehozza a világegyetemet.

3. A fizikai feletti Hierarchiák és világaik

Itt a nyelv, kifejezés különbözősége, amiről fentebb beszéltünk, sok félreértésre adott alkalmat. Nyugaton az „Isten” szó és a vele egy jelentésűek mindig az Egyet jelentik, A kereszténység azonkívül kijelenti, hogy a három személy mindegyike Isten, bár összességükben Egy Istent alkotnak, nem hármat; megvan a természet egysége a jellegzetességek különféleségével. De ezt a szót „Isten” Nyugaton sohasem alkalmazzák az óriási fizikai feletti Hierarchiákra, akik a Lét létrájának felső fokait foglalják el nagy tömegekben. Ezek az angyalok, arkangyalok, cherubok, szeráfok, hatalmak, akiket tisztelnek, hívnak, gyakran imádnak, de elismernek, mint a Legmagasabb minisztereit, ügyvivőit. Ezeket a lényeket a párszi mint Ameshaspentákat és ezek seregeit ismeri; a héber és a mohammedán mint angyalokat; a hindu és a buddhista déváknak nevezi őket – ez szó szerint fénylőket jelent, ami a legjobban illő jellemzés ée elnevezés. Sajnos, a nyugati emberek a „Déva” szót mint „Isten” fordították le, ebből ered a harminchárom ezer Isten, amin a tudatlanok mulatnak. A „Brahman” szó megfelel az „Isten”-nek, a Déva pedig az angyalnak. Az angol irodalom minden ismerője tudja, hogy John Bunyan a „Pilgrim’s Progress” című könyvében ugyanezt a kifejezést használja az angyalokra. Ez a természetes szó mindenki számára, aki lát; aki látta őket a magas egekben cikázni elrendezni, segítsi, vagy szabadítási küldetésük közben. A hindu és buddhista számára a déva ugyanaz, mint a kereszténynek vagy muzulmánoknak az arkangyal és angyal, és létezésük egyik esetben sem vesz el többet az Isten egységéből, mint a másokban. Éppolyan joggal mondhatnánk, hogy a vicekirályok, a bírák, előjárók, tábornokok és tengernagyok elvesznek valamit a király legmagasabb tekintélyéből, mint hogy a dévák elvesznek valamit Isten fensőbbiségéből. Ők szolgáltatják ki a természet törvényeit; ők segítenek embereket, férfiakat, asszonyokat és gyermekeket egyaránt, kimentik őket a veszélyből és sok bajban vigasztalják őket; nem mintha Istenek volnának – hacsak nem ugyanabban az értelemben, hogy mi is Istenek vagyunk – de úgy, hogy Isten bennük van, amint mibennünk is van és csak az értheti meg a hindu és buddhista politeizmusát, aki felfogja, hogy „az Én kedvéért kedves a déva”. Milyen szomorú, milyen elhagyatott volna a világ, ha az egyedüli intelligenciák az ember és Isten volnának. Milyen üres volna, ha nem volnának ezek a fénylők, akik elfoglalják a létrának felettünk levő minden fokát. Van a tudatnak óriási létrája az ásványtól fel a Világegyetem Uráig, mi pedig a létrának egyik fokán vagyunk és lényegben nem különbözünk sem az alattunk, sem a felettünk levőktől. A dévák nem sértik jobban az Isten egységét, mint az ember.

Igaz, hogy a hindu és buddhista, csakúgy, mint a görög és római katolikus, javukra fordítják az angyalok szolgálatát és segítségüket kérik. De miért ne? Az angyal, a déva, megtestesíti az Egyetemes Én egy töredékét és Brahman világossága rajta ragyog keresztül.

Mi rossz van abban, hogy az Egyetemes Atya gyermekei közt a legtudatlanabb, legbalgább, legkevésbé fejlett áhítatának, szeretetének és imádatának gyenge indái körül fogják valami jötevő Szellem ragyogó alakját, amit ő könnyebben megért, könnyebben tud imádni, mint a mindent átható Ént? Bálványimádás? Dehogy! legalább is nem a szó rossz értelmében; a helytelen bálványimádás az, amelyik a különvált ént imádja; a helyes bálványimádás pedig az, amelyik az Egyetemes Ént imádja bármilyen alakban, ami az értelmet stimulálja és a szívet lelkesíti.

A Hierarchiák világa a fizikai érzékek által fel nem ismerhető, a fizikainál finomabb világok. A hindu és zoroasztriánus könyvek bőven ismertetik ezeket a világokat és sok leírást adnak róluk. A Buddha elmondja, hogy Ő látta ezeket a világokat „az alsó világot, minden szellemével, és a felső világokat.” A keresztény és a muzulmán hisznek a mennyországban és a pokolban és szentírásaik beszélnek róluk. Nem érdemes ilyen jól ismert tényéknél időzni,

4. Az ember természete

Az ember isteni, Szellem ő, és anyagból való öltözéket visel. A hindu hirdeti: „Én vagyok Ő,” a kínai buddhista beszél „a helyzet nélküli emberről”, a test Lótuszában lévő drágakő Szellemről.

A zoroasztriánus Fravarshi-ja ugyanaz, mint a hindu Atma-ja. A héber kijelenti: „Ti Istenek vagytok,” a keresztény pedig ujjongva hirdeti, hogy a test Istennek temploma. Nem ilyen világosan beszél a muzulmán, de mégis, ha azt találjuk, hogy az ember halhatatlanságát bizonygatja, aztán pedig olvassuk, hogy „minden elpusztul, csak Isten Arca nem”, kénytelenek vagyunk azt következtetni, hogy

ő is elismeri az Isten és ember természeti azonosságát.

Ez az egység világosan kifejezésre jut a szufi tanításban, Jami kijelenti:

Te vagy az abszolút Lét; minden egyéb csak látszat,
Mert a Te mindenségben minden élőlény egy,
A Te világokat elbűvölő szépséged, hogy kitarja tökéletességeit,
Ezer meg ezer tükörben jelenik meg,
mindazonáltal csak egy.

A Gulshan-i-Raz-ban olvassuk:

Te vagy a tükröződés szeme, míg Ő a szemek fénye:
... ha helyesen tekintesz a dolog mélyére,
Ő a látó, a Szem, és a Látomás egyaránt.

Azt kérdezik néha: „van az embernek Szelleme?” Nem, nincs. Nincs Szelleme, mert ő Szellem és teste van. A Szellem nem a test tulajdona, hanem a test a Szellem tulajdona,

A test múltékony, a Szellem örökkévaló. A test beleszületik egy világba és kihal belőle, a Szellem nem születik és nem hal meg. Ha láttak valaha egy haldoklót, aki ismerte a saját természetét, és látták, hogyan örvendez a Szellem az előtte kitaruló tágabb, lehetőségteljesebb életnek, miközben a hús súlya leválik róla, akkor meg kellett érteniük azt a mondást, hogy semmiféle igazi értelemben halál nincs. A halál nem más, mint átmenet egyik szobából a másikba, a világegyetem házában. A halál egy nehéz kabát levetése, ami után könnyebb köntösben áll az ember. Az ember a halál által nem veszíti el szellemi, értelmi és érzelmi erőinek egyikét sem; semmit se veszít el, csak a húst. Szellemek vagyunk mi, egy Tűz szikrái; a Nap Sugarai; Isten örökkévalóságának képére vagyunk teremtve; örökkön tartók vagyunk, mint Ő.

5. Az ember fejlődése

Itt egy kérdés pattanhat ki egynémelyikük ajkáról: „Nem mondhatja, hogy minden vallás ugyanezt tanítja erre vonatkozólag. Hogyan tudja összeegyeztetni a hindu újraszületését a keresztény ama hitével, hogy minden Szellem külön teremtődik?” Világos, hogy ezt nem tudom. A minden Szellem külön teremtésének tana modern, bölcsészet-ellenes és istenkáromló, és semmivel se lehet mentgetni. De hangsúlyozhatom, hogy minthogy egészen Kr.u. 533-ig a kereszténység nem tagadta a Szellem pre-exisztenciáját, a keresztények dolga megmagyarázni, miért tagadták meg a régi tanítást és kényszerítettek egy eretnokséget a keresztény világra. Az újraszületés tana – vagyis az a tanítás, hogy a Szellem fejlődő, javuló eszközök sorozatán keresztül bontakozik ki – közös tanítása minden régi vallásnak. A hinduizmus tanította, a buddhizmus szintén, vagy jobban mondva, arra alapították tanításaikat, mint egy jól megalapozott természeti tényre. Az egyiptomiak ezt a tanítást a halál utáni életéről szóló felfogásukra alapozták; Plato, Pythagoras és a görög és római világ ünnepélyesen megerősítették. A zsidók tanították, amint azt József Írásaiban, a Kabbalában és másutt olvashatjuk.

Jézus idejében az általánosan elfogadott tanítás volt, és ő több ízben utalt rá. Több egyházatya tanította; a tan fennmaradt a keresztény egyházban az albigeneknél és más szektákban; nagy erővel újból megjelent az anglikán egyházban a tizenhetedik és tizennyolcadik században, és annak az egyháznak papjai és művelt hívei tanították.

Napjainkban ismét prédikálják a kereszténységben az anglikán egyház papjai. Van egy mondat, amiről a keresztények hiszik, hogy Mesterük mondta, s ami sokkal kényszerítőbb érv, mint az, amelyik a vitás bibliaszövegek értelme felé fordul. „Legyetek hát tökéletesek,” parancsolta tanítványainak, „miként mennyei Atyátok tökéletes,” Állíthatjuk-e azt hogy bármelyikünk, gyarlón, balgán, korlátoltan, amilyenek vagyunk, tökéletessé válhat, ahogy Isten tökéletes, mindentudó, mindenható tökéletesen szent, most, mielőtt befogad a sír vagy elhamvaszt a tűz? Milyen emberi szavak azok, amelyek megkísérelhetik leírni a Legmagasabb tökéletességeit? S mégis, Jézus nem habozott azt mondani, hogy „Legyetek tökéletesek, miként mennyei Atyátok tökéletes.” Hogyan teljesíthetjük ezt a parancsot, hacsak nem sok-sok élet során, amelyekben lassan másszuk meg a tökéletesség hosszú

létráját?

Ne mulassza hát el a keresztény igényt tartani pompás örökségére mint Isten fia; igényelje születési jogát, hogy megnyilvánítsa önmagában az isteni hasonlatosságot.

A muzulmán helyzete az újraszületésre vonatkozólag kétes: némelyek azt hiszik, hogy az „Al Quran”-ból lehet rá következtetni, de semmi esetre se képezi részét a közönséges mohamedán vallásos nevelésnek. De ott van a 13. században Darvesh Jelál, akinek tanításait őrzi a „Mesnavi”, ő pedig így szól:

Kihaltam az ásványból és növény lettem.
Kihaltam a növényből és újból megjelentem egy állatban.
Kihaltam az állatból és ember lettem.
Mitől féljek hát? Mikor lettem kevesebb a halál által?
Legközelebb kihalok az emberből,
Hogy angyalszárnyakat növessek magamnak.
Az angyalból is tovább kell haladnom;
minden elmúlik, csak az ő Arca marad meg.
Újból felszárnyalok utamon az angyalok fölé;
Azzá leszek, ami nem fér a képzeletbe,
Akkor hadd legyek semmi, semmivé;
mert a lant húrja kiáltja nekem:
„Bizony, bizony, őhozzá térünk vissza.”

A zoroasztrianus helyzete is kétes erre vonatkozólag - egynémely párszi igenli, mások tagadják. Mi csak arra mutathatunk rá, hogy a zoroasztrianizmus „töredékes vallás”, és azt mondhatjuk, hogy a görög és neoplatonikus írásokban, amelyek úgy látszik, ismétlik a perzsa tanításokat, a persepolisi könyvtárnak Nagy Sándor által történt szétválása után, megvan ez a tantétel.

6. A Nagy Törvények

A „Nagy Törvények” alatt értem a Karma Törvényét, vagyis az ok és okozat törvényét, és az Áldozat Törvényét, vagyis az élet továbbvitelének és fenntartásának törvényét.

A karma törvényét a tudomány leszögezi azokban a változatlan következményekben, amelyeket a természet törvényeinek nevez. A teológus isteni igazságnak nevezi. A köszikla ez, amin minden épül, minden gondolkodás és tevékenység igazi fenntartója. Uralkodik minden világban, durvában és finomban egyaránt, egyetemes törvényként. Jól mondja egy keresztény vers a Szentírásból: „Meg ne csalatkozzatok; Az Isten nem csúfoltatik meg. Valamit ember vet, azt aratja.” (Gal. VI. 7.) Buddha pedig mondja: „Ha valaki rossz gondolattal beszél vagy cselekszik, fájdalom követi őt, amint a kerék követi a szekeret húzó ökör lábnyomát ... Ha valaki tiszta gondolattal beszél vagy cselekszik, boldogság követi őt, mint árnyék, amely sohase hagyja el.” A hinduizmusban nyüzsögnek az ilyen mondások és minden más Szentírásban is találhatók.

Az áldozat törvénye annak ténynek a megállapítása, hogy minden élet a más életek akár önkéntes, akár erőszakolt alárendelése által él; hogy a Legmagasabbnak a kiárasztott Élete a világ fenntartója. Az alsóbb természeti birodalmakban az áldozat kényszerült; az ásványok feloszlanak, hogy a növények élhessenek, a növények feloszlanak, hogy az állatok és emberek élhessenek. Az emberi birodalomban, az értelem nagy növekedésével, az egyének az egyetemes Akarattal való önkéntes társulása válik lehetővé. Amilyen mértékben ez a társulás teljesebbé válik, olyan mértékben bontakozik ki a spirituális élet, míg végre megvalósítja önmagát. A kereszt szimbóluma a keresztény számára az eszményi áldozatos életet testesíti meg, és minden törekvő, akár Brahmanságra törekszik, akár Buddhára vagy Krisztusságra, a Kereszt Útját járja.

A tanulmányozó kiterjesztheti ezt a rövid összefoglalást egy könyvvé, de minél többet tanulmányoz, annál világosabban fog a vallások testvérsége kitérni, amint azt a közös tanok kifejezik.

Most még foglalkoznunk kell a közös történetekkel és a közös erkölcsökkel.

KÖZÖS TÖRTÉNETEK

Vannak bizonyos történetek, amelyeket elmondanak minden vallásalapítóról – a körvonalak mind-egyikben közösek. A körvonalaknak ez az azonossága annak tudható be, hogy minden vallásalapítót a Logosz megtestesülésének tekintettek és a Logosz szimbóluma minden hitvallásban a Nap. Igazában a Napot – rendszerének világaiban az élet és fény forrását – a régi vallásokban mint a Logosz testét tekintik, mint a fizikai anyag világában megnyilvánult alakját, míg a modern vallásokban a Napot a mindent átható Úr szimbólumaként használják – méltó képe az Egynek, Aki fenntartja a világokat. A Nap örökösen ismételt története, földünk évenkénti története, minden nagy vallás alapítójának fizikai megnyilvánulásában az alapigazság, az alap-mítosz, emberi életeik pedig örökké ismétlik a világ színpadján a Nap drámáját.

Ezt a megállapítást nem használhatjuk az iszlám vallásával kapcsolatban, ennek az oka pedig nyilvánvaló. Arábia nagy prófétáját követői tisztán emberinek tekintik, nem a Logosz megtestesülésének, ez a feltevésük pedig helyes. De minden vallásban, amelynek alapítójában isteni megtestesülést látnak, a nagy mítosz körvonala megjelennek. Ezt a tényt használták, mint érvet annak a bizonyítására, hogy a vallásalapítók nem történelmi alakok, de ez hiba. A történelmi élet magába foglalja az eseményeket, amelyek megtestesítették a mítoszt, a történelmi alakból lövelltek szerte az isteni Nap sugarai. Nem mintha a Nap lenne az alapító, hanem mert a Nap is, ő is, a világrendszer központi életének fizikai képviselői, és ami a Nap az ő rendszerének, az a vallásalapító az ő vallásának,

Mithrának Perzsiában a bika volt a jelképe, szintúgy Osirisnek Egyiptomban, mert a bika volt a tavaszi napéjegyenlőség – a feltámadás – zodiákus jele, amikor azt a vallást alapították, Kaldeában Oannes-nek a halak voltak a jelképei, ugyanabból az okból; Jupiter Ammon volt (jelképe a kos); Jézus a bárány, ugyanabból az okból.

Az isteni alapító titkos helyen születik: Shri Krishna tömlőben, Mithra barlangban, Jézus barlangban, amit „istállóvá” változtattak a kánoni feljegyzésekben. Azt mondják, Adonis misztériumait ugyanabban a barlangban ünnepelték korábbi időkben. A születés a téli legrövidebb nap idejére esik és mindig csodás események kísérik, amelyek a nemzetekkel változnak. Dévák virágokat hullatnak Devakira, az anyára és isteni fiára; angyalok töltik be a levegőt énekükkel, amikor Mária, a Szűz Anya, megszüli isteni Gyermekeit; isteni hangok éneklnek, hogy megszületett a föld Ura, amikor Neith, a szeplőtelen Szűzből születik Oshris, a Megváltó; mikor Zarathustra születik, a testéből kiáradó fényesség ragyogással tölti meg a szobát; a Dévák ujjongva énekelnek, amikor a csecsemő Buddha megszületik, és kínai írásokban – noha indiaiakban nem – az áll, hogy Szűz Anyától született, akit Shing-Shin, a Szellem, beárnyékol. Többnek ezek közül egy csillag megjelenése hirdette a születését. Krishnát és Jézust egyaránt a meggyilkolás fenyegette gyermekkorában, egyiket Kamsa, a másikat Heródes által. Narada kinyilatkoztatja a gyermek Krishna kilétét, Asita beszél a gyermek Buddha jövő dicsőségéről. Simeon a gyermek Jézust mint a világ megváltóját üdvözli. Buddhát megkísérti Mara, Jézust a sátán. Mindezek a Nagyok betegeket gyógyítanak, halottakat támasztanak fel.

Ilyképpen, amint a világ hitvallásainak alapítói hasonlítanak egymásra életeikben, úgy hasonlítanak egymásra halálaikban. Haláluk erőszakos, akárhogyan jön is; mindig az áldozat eszméjéből fakad, a Logosznak abból az áldozatából, amely a világokat alkotta, s amelyről a Rig Veda „Purusha Sukta”-ja beszél. Ebből a halálból Ők diadalmasan feltámadnak, és felmennek a mennyországba. Osirist meggyilkolják, testét szétvagdalják, mint a Veda Purushájáét, de Ő feltámad és uralkodik. Thammuzt meggyilkolják, megsiratják és feltámadásakor örvendenek neki. Adonis története a sziriai Thammuz megisméltése. Krishnát megsebz egy vadász nyila, mire felszáll a maga világába. Mithrát megölik, de feltámad halottaiból, mint népének megváltója. Jézust megölik, de feltámad és felszáll a mennyekbe. És mindez a halál és feltámadás a tavaszi napéjegyenlőség idejére esik.

Mindez a számtalan hasonlóság nem származhat véletlenből; jelei ezek egy közös történetnek, amely folyvást újból megjelenik. A felületes hasonlóságok szemünkbe szöknek, amint a világ szentírásainak lapjait forgatjuk, és minél többet tanulmányozunk, annál inkább megnyilvánulnak a közös történetek, a Világi Legenda örökké megisméltődő tündérmeséi.

Hogy a legmagasabbrendű erkölcsiség közös tulajdona a világ-vallásoknak, annyira megállapított

tény, hogy nem szorul bizonyítgatásra. Amire itt nekünk szükségünk van, mindössze az, hogy egy-néhány idézetet soroljunk fel, amelyek elegendők, hogy rámutassanak arra a dús érre, amiből ezeket a felbecsülhetetlen drágaköveket nyerték.

Jóval viszonzni a rosszat.

A Manu ezt mondja: „A rossz megbocsátásával tisztelnek meg a tanultak.” „Ne haragudjék senki a haragos emberre; ha élesen szólnak hozzá, beszéljen szelíden.” A Sama-Védában ez áll: „Keresztezd a nehezen keresztezhető szorosokat; a haragot viszonzod békével, az igazságtalanságot igazsággal.” A Buddha ezt tanítja: „Annak az embernek, aki balgán rosszat tesz nekem, tiszta szeretetem kedvességét adom viszonzásul; minél több rossz jön ötle, annál több jó fog belőlem kiáradni.”

„A gyűlölet sohase szűnik meg gyűlölet által; a gyűlölet szeretet által szűnik meg.” Lao-tze mondja: „A jónak jóval megyek elébe; a nem jónak szintén jóval megyek elébe. A hívőnek hittel megyek elébe; a hitetlennek is hittel megyek elébe. Az erény hűséges. A rosszat jutalmazd kedvességgel.” Confucius felelte egy kérdezőnek: „Amit nem akarsz, hogy neked tegyenek, ne tedd azt másoknak. Ha másokért dolgozol, ugyanolyan buzgósággal munkálkodjál, mintha magadért volna.” Jézus mondja: „Szeressétek ellenségeiteket, áldjátok azokat, akik titeket átkoznak, tegyetek jót azoknak, akik gyűlölnek benneteket, és imádkozzatok azokért, akik üldöznek és rágalmaznak.”

Alázatosság és gyengédség.

Laotze mondja: „A szenvedély-természet iránti osztatlan figyelem és gyengédség által az ember kisgyermek lehet. Ha félretesszük a tisztátalanságot a szív rejtett szemétől, mocsoktalanok lehetünk. Van egy olyan tisztaság és nyugalom, amivel az egész világon uralkodhatunk. Hogy gyengéd maradjassak, erőt nyilvánítok.” „A bölcs utolsó helyre helyezi magát és mégis első; átadja magát és mégis megmarad. Nem az önzés hiányából ered-e ez? Ez által érintetlenül tartja az önérdeket. Nem fitogtatja önmagát, ezért fénylik. Nem tetszeleg önmagának, ezért kiváló. Nem dicséri önmagát, ezért van érdeme. Nem magasztatja fel önmagát, ezért áll magasan.” Jézus tanítja: „Hacsak nem lesztek olyanokká, mint a kis gyermekek, nem mehetnek be a mennyek országába.” „Aki felmagasztalja önmagát, megaláztatik, aki pedig megalázza önmagát, felmagasztaltatik.”

Az igaz élet fontosabb a formáknál.

A Manu lefekteti a cselekvésről, ami „értelmi, szóbeli vagy testi”: „Ennek a háromféle cselekvésnek, tudja meg a világ, a szív a kezdeményezője.” „Az érzékiségtől megfertőzött embernek sem a védák, sem a szabadelvűség, sem áldozatok, se lelki gyakorlatok, sem önsanyargatások, nem adnak boldogságot.” A Buddha ezt mondja: „A jócselekedeteket kísérő hitnek a szíve az, ami jótévő árnyékot terjeszt az emberek világától az angyalok világáig.” Jézus panaszkodott: „Ti megtizedelitek a mentát és ürmöt, az ánizst és köményt, és kihagyjátok a törvény súlyosabb dolgait – az igazságot, kegyelmet és igazságosságot.”

Így folytathatnám az erényekről szóló idézeteket, egyiket a másik után, és minden vallás fájáról szakíthatók hasonló levelek. Mert mindegyik ugyanazokat az igazságokat tanítja; mindegyik az egy élet vezetéke; mindegyik szentírás ugyanazt az üzenetet ismétli, mivel csak egy nagy Tanító Testvérség van és mindenki, aki abból származik, egyazon nyelven beszél.

Ennélfogva nem vetélytársak a vallások és nem szabadna egymást gyűlölniük. Gyermekei egy közös szülőnek, akik az emberiség javára terjesztik a szülői házból tanult igazságokat. Van a vallásoknak igazi testvérsége, és mindenkinek, aki a világ vallásait tanulmányozza, el kell ismernie tanításaik azonosságát. Az összehasonlító mitológista számára minden vallás egyformán téves és a tudatlanság szüleménye. A teozófus számára minden vallás igaz és a BÖLCSESSÉG szüleménye. Minden vallásnak megvan egyformán a joga minden igazsághoz, egyik sem tarthat egyikre se kizárólagos igényt, „az enyém, nem a tiéd, sem az övé”. Inkább igaz az, hogy „az enyém, mert a tiéd és az övé is.”

Egy vallás van – Isten ismerete, és minden vallás ennek a törzsnek, az Élet Fájának ága, amelynek gyökerei az égben vannak, ágai pedig az emberek világában terjeszkednek széjjel, A mennyei gyökér a BÖLCSESSÉG – nem hit, nem reménység, hanem Isten ismerete, ami az örök élet. Bármelyik ágáról

szakíthat az ember egy levelet a nemzetek gyógyítására. Ne tagadja senki se azt, ami másnak igazság, mert az a másik láthat egy olyan igazságot, amit ő nem lát; de ne próbálja senki a maga meglátását másokra ráerőszakolni, nehogy megvakítsa őket azáltal, hogy kényszeríti őket olyasvalamit látni, ami nem esik az ő látási körükön belül. Csak egy nap van és földünk minden energiája csak egyik alakja a Nap erejének.

Amint egy Nap táplálja az egész földet, úgy világít az egy Én minden szívben. Csak egy istenkáromlás van, és az Isten tagadása az emberben. Csak egy eretnokség van – a különváltság eretnoksége, amely azt mondja: „én más vagyok, mint te, nem vagyunk egy.”

A világ megváltásához többre van szükségünk, mint önzetlenségre, akármilyen nemes is az. Tanulhatunk önzetlenséget, áldozatkészséget, önfelajánlást, de nem állunk szilárdan az Egyben mindaddig, amíg nem tudjuk azt mondani, hogy „Nincsenek mások; az Énem van mindenben.” Ha majd mindenki ezt mondja, beköszönt a világ aranykora. Ha egy ember mondja életében, jelenléte áldás lesz, bárhova megy. Testvérek vagyunk, sőt több mint testvérek. A testvéreknek csak közös atyjuk van, nekünk közös Énünk van. Lássuk tehát mindenben és mindenkiiben körülöttünk az Én dicsőségét és ne feledjük, hogy ha a legalacsonyabban tagadjuk az Ént, magunkban és Istenben tagadjuk.